

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

25/2020

Elektronizácia parlamentných procesov a relevantné technické vybavenie

Vypracovala: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
Ing. Martina Hogenová
odbor Parlamentný inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová,
riaditeľka odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
december 2020

Anotácia:

Materiál porovnáva štádium elektronizácie parlamentných procesov vo vybraných štátoch. Venuje sa najmä procesom týkajúcim sa ustáľovania programu plenárnych schôdzí, prihlasovania sa do rozpravy počas plenárnych schôdzí, predkladania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k návrhom zákonov, ale tiež technického vybavenia rokovacej sály a iných miestností, spôsobu verifikácie či archivácie procesov, internetového vysielania plenárnych schôdzí a schôdzí výborov a podobne. Prináša konkrétne príklady dobrej praxe.

Kľúčové slová:

digitalizácia, elektronizácia, IKT, parlament, parlamentné procesy, legislatívny systém, technické vybavenie parlamentu

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

Porovnávací
analýza

Informácia

Prehľad

Informačný
bulletin

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Semináre,
školenia,
konferencie

Rozvojová
spolupráca so
zahraničnými
parlamentmi

Stáž pre
študentov

Publikačná
činnosť

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

Úvod.....	4
Súhrnný pohľad na riešenia v jednotlivých štátoch.....	5
1. Program schôdze	5
2. Prihlasovanie do rozpravy	7
3. Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov	10
4. Technické vybavenie	14
5. Ďalšie informácie súvisiace s elektronickým systémom	24
6. Spoločné zobrazovacie zariadenia.....	27
7. Vysielanie rokovaní a stenozáznamy	35
8. Procesy vo výbore parlamentu	36
Záver.....	39
Použité zdroje.....	41

Úvod

S novým volebným obdobím sa v Slovenskej republike posilnilo odhodlanie celého politického spektra elektronizovať / digitalizovať čo najväčší počet parlamentných procesov v Národnej rade Slovenskej republiky, predovšetkým týkajúcich sa schôdzí NR SR. Elektronizácia by mala optimalizovať a zjednodušiť prácu poslancov a zamestnancov Kancelárie NR SR, obmedziť nejasnosti a nedorozumenia a podporiť jasné pravidlá, ktoré by odzrkadľovali používané postupy a zároveň by sa mohli ľahko sledovať a kontrolovať. Takýto zámer je ešte zreteľnejší po skúsenostiach s preventívnymi opatreniami prijatými na spomalenie šírenia pandémie COVID-19. Elektronické riešenia by sa mohli zavádzať v niektorých prípadoch ako jediná možnosť, v iných ako alternatívne riešenie spolu s inými metódami práce.

Naším výskumným cieľom bolo získať čo najkonkrétnejšie informácie o aktuálnom vývoji elektronizácie parlamentných procesov vo vybraných štátoch. Oslovili sme teda zahraničné parlamenty prostredníctvom internej databázy výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu ECPRD (požiadavka č. 4441 Digitalisation of parliamentary processes and relevant technical equipment / Elektronizácia parlamentných procesov a príslušné technické vybavenie; z júna 2020). Zaujímal nás najmä príklady dobrej praxe, ktoré by mohli slúžiť ako inšpirácia aj pre Slovensko. Išlo nám najmä o procesy týkajúce sa ušľachťovania programu plenárnych schôdzí, prihlasovania sa do rozpravy počas plenárnych schôdzí, predkladania pozmeňujúcich a dopĺňujúcich návrhov k návrhom zákonov, ale tiež o technické vybavenie v rokovacej sále, spôsob verifikácie či archivácie procesov, o internetové alebo televízne vysielanie plenárnych schôdzí a schôdzí výborov. Zaujímal nás aj vízia v tomto smere. K dnešnému dňu sa nám podarilo odpovede získať z jedenástich zahraničných parlamentov: Belgicko (dolná komora), Česká republika (dolná komora), Estónsko, Fínsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Slovinsko (dolná komora), Spojené kráľovstvo (dolná komora), Španielsko (dolná komora) a Švédsko. Oslovené krajiny boli vybrané najmä na základe informácií o miere digitalizácie parlamentných procesov, ktoré už boli dostupné v databáze ECPRD. Cieľom tak bolo zmapovať podrobnejšie príklady dobrej praxe spomedzi členských štátov ECPRD.

Pripravili sme pre lepší prehľad tabuľku s konkrétnymi zaradeniami štátov, pričom v každej časti prinášame zároveň podrobnejší opis situácie v krajinách, v ktorých elektronizácia parlamentných procesov pokročila.

Súhrnný pohľad na riešenia v jednotlivých štátoch

1. Program schôdze

1. Ustala'ovanie programu schôdze parlamentu vo vybraných štátoch				
Program je fixne vopred dohodnutý		Fínsko (zmeny len pred schôdzou, výnimočne z rozhodnutia predsedu počas schôdze), Španielsko (prípadné zmeny len pred schôdzou), Švédsko		
Program je možné dodatočne meniť a dopĺňať		Belgicko, Česká republika, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo		
Podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k programu schôdze (ak je možné program schôdze meniť)				
Elektronické podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k programu schôdze (online, cez špecifický elektronický systém)				
Štát	Kedy	Internet /intranet / aplikácia ¹	Softvér (typ)	Hardvér (typ)
Fínsko	(len zverejnenie programu)		Eduski (IS)	
Písomné a ústne podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k programu schôdze				
Štát	Ako a kedy			
Belgicko	písomne (PC a papier) – pred schôdzou, ústne – počas schôdze			
Česká republika	písomne (PC a papier) – pred schôdzou, ústne – počas schôdze			
Estónsko	ústne – počas schôdze			
Litva	písomne (PC a papier) – pred schôdzou a počas schôdze			
Lotyšsko	písomne (PC a papier) – pred schôdzou a počas schôdze			
Maďarsko*	písomne (PC a papier) – pred schôdzou			
Slovinsko	písomne (PC a papier) – predsedovi najneskôr deň pred schôdzou pred poludním, vkladá sa do systému správy dokumentov; ústne počas schôdze			
Spojené kráľovstvo	písomne (PC a papier) – pred schôdzou, ústne – počas schôdze			
Španielsko	písomne (PC a papier) – iba pred schôdzou			

¹ Zaujímalo nás, či sa na tieto účely používa internet, resp. intranet so sekciou pre poslancov (prihlasovanie sa pod vlastným kontom poslanca), alebo formou špecifickej aplikácie vyvinutej na tento účel (prihlasovanie sa pod vlastným kontom poslanca). Ak ide o aplikáciu, na akých zariadeniach je použiteľná (mobil, hlasovacie zariadenie, tablet, PC atď.).

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

FÍNSKO

Program plenárneho zasadnutia, poznámky predsedu a zápisnice z plenárneho zasadnutia sa vypracúvajú, spolu s ďalšími dokumentmi, v parlamentom informačnom systéme **Eduksi**. Program sa tiež vkladá do informačného systému rokovacej sály pred začiatkom plenárneho zasadnutia. Predseda sa, pokiaľ je to možné, snaží pri rozhodovaní o harmonograme plenárnych schôdzí a programe, o ktorom sa bude rokovať, dodržiavať plán plenárneho zasadnutia prijatý Radou predsedu (orgán analogický k poslaneckému grémiu). Konečný program sa zverejní aj online a je prístupný pre všetkých. Pred zverejnením konečného programu je k dispozícii jeho pracovná verzia, t. j. verzia s priestorom na zmeny. Zvyčajne sa uverejňuje po začiatku predchádzajúcej schôdze. Ak je to potrebné, program zasadnutia sa môže zmeniť tri hodiny pred jeho začiatkom. V prípade potreby sa môže počas zasadnutia predseda rozhodnúť vypustiť body programu alebo zmeniť ich poradie. Nie je zvykom, aby jednotliví poslanci predkladali návrhy na zmenu programu schôdze.

* MAĎARSKO

§ 15 rokovacieho poriadku Národného zhromaždenia:

„(4) Vláda, predseda poslaneckého klubu alebo päť nezávislých poslancov môže najneskôr jednu hodinu pred začiatkom rokovania predložiť predsedovi parlamentu odôvodnený písomný návrh na zmenu a doplnenie programu dňa.“

Konečné rozhodnutie o programe schôdze má v rukách parlament. Program sa pripraví „na papieri“, finálny návrh programu sa vkladá na webovú stránku Národného zhromaždenia v pdf formáte (toto publikovanie technicky znamená zvolanie zasadnutia). Návrh sa uverejní najneskôr 72 hodín pred zasadnutím. Po rozhodnutí parlamentu o návrhu sa prijatý program zverejní vo formáte pdf s odkazmi na príslušné návrhy v programe. Predchádzajúce verzie programu schôdze sú k dispozícii iba na vyžiadanie e-mailom alebo v papierovej podobe.

Aktuálne sa však pripravuje projekt, ktorého cieľom je elektronizácia tohto pracovného procesu. Mal by byť ukončený do konca roka 2020. Nové riešenie bude integrované do jadra databázového systému od spoločnosti **Oracle**² v rámci kancelárie Národného zhromaždenia. Tento softvér umožní pripraviť programy plenárnych aj výborových schôdzí výhradne elektronicky pomocou metadát registračného systému dokumentov (tzv. **PAIR**). Pracovníci používajú príslušné údaje zo systému PAIR a rovnako ako v prípade každého Oracle riešenia pracujú s webovými formulármi na zadanie rôznych verzií programu schôdze.

² Oracle je systém riadenia bázy dát, moderný multiplatformový databázový systém s pokročilými možnosťami spracovania dát, vysokým výkonom a jednoduchou „škálovateľnosťou“. Je vyvíjaný spoločnosťou Oracle Corporation.

2. Prihlasovanie do rozpravy

2. <u>Prihlasovanie</u> poslancov <u>do rozpravy</u> na schôdzi parlamentu				
Elektronické prihlasovanie poslancov do rozpravy				
Štát	Kedy	Internet / intranet / aplikácia	Softvér (typ)	Hardvér (typ)
Estónsko	počas bodu programu		vlastný	hlasovacie zariadenie, stlačením tlačidla
Fínsko	pred a počas schôdze	aplikácia		PC; hlasovacie zariadenie
Lotyšsko	pred a počas schôdze		vyvinutý pre parlament v roku 1997	hlasovacie zariadenie Bosch DCN (stlačenie tlačidla)
Maďarsko	počas bodu programu		založený na databázovom systéme Oracle	stlačením tlačidla – hlasovacie zariadenie
Slovinsko	počas bodu programu v prípade, ak zvýšil čas na rozpravu			hlasovacie zariadenie – stlačením tlačidla
Španielsko	počas rokovania o programe	intranet	extra vyvinutý pre parlament	X.509v3 digitálne certifikáty na čipových kartách chránených PIN kódom; aj aplikácia pre Apple iOS pre elektronické podpisovanie
Švédsko	počas bodu programu			stlačením tlačidla
Písomné a ústne prihlasovanie poslancov do rozpravy				
Štát	Ako a kedy			
Belgicko	písomne – pred schôdzou, ústne – počas schôdze			
Česká republika	písomne – počas schôdze (poslanec písomne vyplní žiadosť a pracovníci Organizačného odboru ju vložia do interného informačného systému dostupného na intranete), ústne zdvihnutím ruky – počas bodu rokovania			
Litva	písomne – pred schôdzou až do začatia bodu programu schôdze			
Lotyšsko	písomne a ústne (tlačidlo)			
Maďarsko	písomne – prostredníctvom príslušného oddelenia, ústne – počas bodu programu, stlačením tlačidla			

Slovinsko	písomne deň pred dňom, počas ktorého sa rokuje o danom bode programu (cez poslanecké kluby); ústne zdvihnutím ruky o pozmeňujúcich návrhoch
Spojené kráľovstvo	písomne, a tiež ústne – počas schôdze, poslanec vstane a usiluje sa upútať pozornosť predsedu
Španielsko	písomne – počas procesu stanovovania agendy, ústne na schôdzi – výnimočne (pre osobné vyhlásenia reagujúce na obvinenia, výzva na dodržiavanie RP, žiadosti o prečítanie dokumentov, atď.)
Švédsko	písomne (e-mailom), ústne (tlačidlom, po odznení príspevkov písomne prihlásených)

Vypnutie mikrofónu (napr. pri prekročení časového limitu)	
automaticky	manuálne (zväčša rozhodnutím predsedajúceho)
Slovinsko (rezerva 15 sekúnd)	Belgicko, Česká republika, Fínsko, Maďarsko, Litva, Španielsko, Švédsko

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

FÍNSKO

Poslanec sa môže prihlásiť do rozpravy tri hodiny pred začiatkom schôdze. Registráciu je možné vykonať z vlastného počítača poslanca ako online rezerváciu alebo osobne na príslušnom oddelení parlamentnej administratívy. Elektronickú rezerváciu je možné vykonať len s osobným užívateľským kontom poslaca. Poslanec sa môže prihlásiť do rozpravy aj osobne stojac v rade pred príslušným oddelením kancelárie parlamentu, a to pred začiatkom uvedenej trojhodinovej lehoty. Počas zasadnutia sa poslanec môže prihlásiť do rozpravy stlačením tlačidla na hlasovacom zariadení.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

Deň pred prerokovaním bodu (pre každý deň schôdze osobitne) parlamentné kluby ohlásia – v určitom čase – mená poslancov, ktorí chcú vystúpiť v súvislosti s konkrétnym bodom programu. Na základe toho sa pripravuje zoznam a poradie rečníkov (pre každý deň zasadnutia osobitne). Predseda ho berie do úvahy pri vedení zasadania a slovo sa poslancom prideli v uvedenom poradí. Poslanec môže začať hovoriť po výzve predsedajúceho. Slovo sa udelí iba tým poslancom, ktorí sa včas zaregistrovali písomne.

Počas zasadnutia môžu už zaregistrovaní poslanci ústne oznámiť, že sťahujú svoju prihlášku do rozpravy. Takto sa potom mení poradie poslancov, ktorí sa predtým písomne zaregistrovali do rozpravy. Pri rokovaní o predložených pozmeňujúcich a doplnujúcich

návrhoch je možné prihlásiť sa do rozpravy ihneď, a to zdvihnutím ruky alebo na základe zoznamu žiadostí zozbieraného predsedom.

Počas rozpravy môžu poslanci zdvihnutím ruky ústne požiadať o odpoveď alebo podať procedurálny návrh; predseda im dá slovo hneď, ako aktuálny rečník prestane hovoriť.

Ak sa o pozmeňujúcom a doplňujúcom návrhu diskutuje v priebehu konkrétneho bodu programu, rečníci sa zaregistrujú zdvihnutím ruky (ak nie je veľa poslancov, ktorí majú o vystúpenie záujem), alebo – vo väčšine prípadov – použitím konferenčného/hlasovacieho systému v rokovacej sále (elektronická registrácia). V takom prípade predseda otvorí možnosť registrácie stlačením tlačidla *Štart* v module *Rozprava*. Poslanci alebo iní rečníci na schôdzi (napr. členovia vlády) sa môžu prihlásiť do rozpravy stlačením tohto registračného tlačidla. Možnosť prihlásenia do rozpravy trvá 10 sekúnd a na veľkých obrazovkách v sále sa objaví červená čiara, ktorá symbolizuje uplynutie času na registráciu. Na konci registrácie sa na obrazovkách v náhodnom poradí zobrazí zoznam rečníkov. Za poslancami nasledujú aj ďalší registrovaní rečníci, ktorých usporiadanie je taktiež náhodné (napr. členovia vlády alebo navrhovateľ). Ak je registrované veľké množstvo rečníkov, prvých 24 mien sa objaví na obrazovkách ihneď a mená ostatných rečníkov sa na obrazovke objavujú neskôr podľa priebehu rozpravy. Zobrazí sa aj počet všetkých registrovaných rečníkov a počet zostávajúcich rečníkov. Predseda udelí slovo poslancom v poradí zobrazenom na obrazovke.

ŠPANIELSKO (DOLNÁ KOMORA)

Zoznam rečníkov je vo všeobecne preddefinovaný v programe schôdze podľa návrhov, o ktorých sa bude rokovať, alebo podľa toho, či je zasadnutie určené na kontrolu činnosti vlády formou otázok a interpelácií. Všetky prihlášky do rozpravy sa podávajú prostredníctvom intranetu, ktorý poslancom umožňuje identifikovať sa a používať elektronické podpisy na predkladanie návrhov alebo akýchkoľvek parlamentných dokumentov. Softvér je zvlášť vyvinutý pre parlament. Využívajú sa X.509v3 digitálne certifikáty vydané národnou certifikačnou autoritou, uložené na čipových kartách a chránené PIN kódom. Tieto digitálne certifikáty obsahujú úplné identifikačné údaje a vydávajú sa v úradnom procese, ktorý si vyžaduje osobnú registráciu a národný preukaz totožnosti. Digitálne podpisovanie je možné aj na mobilných zariadeniach, ale aplikácia v španielskom kongrese je portovaná iba na Apple iOS.

3. Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov

3. <u>Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov</u> podané na schôdzi parlamentu				
Digitálne podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov				
Štát	Kedy	Internet / intranet / aplikácia	Softvér (typ)	Hardvér (typ)
Česká republika	pred schôdzou	intranet		akékoľvek zariadenie s pripojením na intranet
Maďarsko	pred a počas schôdze	aplikácia	ParLex (vlastný vývoj systému)	webové servery
Lotyšsko	pred a počas schôdze		IBM Notes	
Slovensko		aplikácia	systém Domino / Notes	

Písomné a ústne podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov	
Štát	Ako a kedy
Belgicko	písomne (PC a papier) – pred a počas schôdze, ústne nie
Česká republika	písomne (PC a papier) – pred schôdzou; ústne – počas rokovania o bode programu
Fínsko	písomne (PC a papier) – pred schôdzou
Litva	písomne (PC a papier) – 48 hodín pred začiatkom rokovania o bode programu
Lotyšsko	písomne (PC a papier) – pred svojím vystúpením k danému bodu
Maďarsko	písomne na papieri – zriedka (s prípadným dodatočným vložením do digitálneho systému); ústne počas rozpravy môže poslanec návrh stiahnuť
Slovensko	písomne, v urgentných prípadoch aj ústne (s dodatočným doložením písomne pred hlasovaním)
Spojené kráľovstvo*	písomne (PC – e-mail a papier) – min. tri pracovné dni pred rokaním o príslušnej časti návrhu zákona
Španielsko	písomne (PC a papier) – do 15 dní od zverejnenia návrhu predsedníctvom, ústne len v prípade zosúladzovania pozmeňujúcich návrhov alebo korekcií
Nie je možné podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy na schôdzi parlamentu	
Estónsko, Švédsko	

Príklady prezentácie schválených zákonov na webovom sídle parlamentu (tzv. systém sledovania legislatívneho procesu)	
Štát	Link
Belgicko	https://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=/flwb&language=fr&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwbn.cfm?legislat=55&dossierID=1212
Česká republika	https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=13%C2%A0
Estónsko	https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/127118bb-3e2f-4335-842b-06a9bedf6f82/Eesti%20Panga%20seaduse%20muutmise%20seadus
Fínsko	https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/HE_100+2017.aspx
Litva	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/8530b230219b11eab86ff95170e24944
Lotyšsko	https://www.saeima.lv/en/legislative-process/procedure-for-adopting-laws
Maďarsko	Zákon o rozpočte: https://www.parlament.hu/web/guest/iromanyok-lekerdezese?p_p_id=hu_parlament cms pair portlet PairProxy INSTANCE 9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=9prtdsGB&hu_parlament cms pair portlet PairProxy INSTANCE 9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy irom.irom adat%3Fp_ckl%3D41%26p_izon%3D10710 Bežný zákon: https://www.parlament.hu/web/guest/folyamatban-levo-torvenyjavaslatok?p_p_id=hu_parlament cms pair portlet PairProxy INSTANCE 9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=5h67cqan&hu_parlament cms pair portlet PairProxy INSTANCE 9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy irom.irom adat%3Fp_ckl%3D41%26p_izon%3D10856
Slovinsko	https://www.dz-rs.si/wps/myportal/Home/deloDZ/zakonodaja/konecObravnave/predlogiZakonov
Spojené kráľovstvo	https://services.parliament.uk/Bills/2017-19/dataprotection.html
Španielsko	https://intranet.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Iniciativas?piref7321482957313354371335437.next_page=/wc/servidorCGI&CMD=VERLIST&BASE=IW12&FMT=INITXDSS.fmt&DOCS=1-1&DOCORDER=FIFO&OPDEF=ADJ&QUERY=%28122%2F000200*.NDOC.%29
Švédsko	https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/?doktyp=bet

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

ČESKÁ REPUBLIKA (DOLNÁ KOMORA)

Poslanec môže pred schôdzou podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov prostredníctvom interného informačného systému dostupného na intranete.

MAĎARSKO

Maďarský systém **ParLex** umožňuje poslancom vytvárať, editovať a predkladať svoje pozmeňujúce a doplňujúce návrhy*. Tie sa automaticky zaznamenávajú do registračného systému PAIR a je tiež možné naplánovať čas ich predloženia. ParLex získal Cenu Európskeho verejného sektora '19.

* Existuje len jeden druh pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu, ktorý môže poslanec – buď jednotlivo alebo v skupine – predložiť k legislatívnemu návrhu: pozmeňujúci návrh. Tento návrh sa môže predložiť do 16. hodiny v 3. pracovný deň zasadnutia, kde sa plánuje ukončenie všeobecnej rozpravy. Ak požaduje k návrhu diskusiu, uvedie „rokovací výbor“. Vo fáze podrobnej rozpravy tento „rokovací výbor“ prerokuje všetky predložené pozmeňujúce návrhy. Takže pozmeňujúce návrhy poslanca sa z technického hľadiska nediskutujú na plenárnej schôdzi, pretože tá vedie rozpravu iba o správach výborov o podrobnej rozprave, o spoločnej správe a o sumarizujúcich návrhoch zmien a doplnení predložených Legislatívnym výborom pred hlasovaním.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov sa predkladajú písomne (spolu s odôvodnením) a digitálne prostredníctvom osobitne navrhutej aplikácie na informačnú podporu legislatívneho procesu (aplikácia je založená na systéme **Domino / Notes**), v ktorej sa uverejňujú návrhy zákonov. Aplikácia umožňuje digitálne vypracovať pozmeňujúce návrhy a vytlačiť ich na papier. Návrhy sa zverejňujú aj na webovej stránke Národného zhromaždenia a v systéme správy dokumentov; online publikácia je automatická. V prípade naliehavého postupu (ekvivalent skráteného legislatívneho konania) sa návrhy môžu podávať aj ústne na zasadnutí; pred hlasovaním sa musí ústne navrhnutý pozmeňujúci a doplňujúci návrh predložiť predsedovi písomne.

* SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO (DOLNÁ KOMORA)

Počas koronakrízy sa dolná komora parlamentu Spojeného kráľovstva vrátila k činnosti po veľkonočnej prestávke dňa 21. apríla 2020, a to po významnej technickej a procedurálnej práci zamestnancov parlamentu, aby sa tak umožnilo pokračovanie práce parlamentu v novom „hybridnom“ režime (čo znamená kombináciu prítomnosti členov v rokovacej sále a ostatných účastníkov prostredníctvom videokonferencie), ako aj „virtuálne“ (čo znamená prítomnosť členov cez videokonferenciu), využívajúc zákaznícku platformu videokonferencie Zoom, ktorú schválili odborníci v oblasti bezpečnosti a informačných technológií v Spojenom kráľovstve.

Návrhy na príslušné zmeny rokovacích postupov, ktoré umožnia hybridné a virtuálne zasadnutie snemovne, parlament jednomyselne schválil dňa 21. apríla 2020 a stretnutia v oboch formátoch sa začali 22. apríla 2020, vrátane historicky prvej takto organizovanej hodiny otázok na predsedu vlády. Dňa 22. apríla 2020 vydala dolná komora parlamentu aj **dočasné rozhodnutie** na zavedenie hlasovacieho systému na diaľku. Tento systém je pripravený na používanie. Je založený na existujúcej platforme **MemberHub**, ktorá sa používa na vzdialené predkladanie otázok a návrhov poslancami a akreditovanými zamestnancami. Prístup do systému je prostredníctvom prihlásenia s viacfaktorovou autentifikáciou. Členovia môžu dostávať rôzne oznámenia prostredníctvom množstva kanálov poskytovaných týmto systémom a tiež aj upozornenia od svojich poslaneckých klubov. Tento hlasovací systém bude existovať počas trvania dočasného rozhodnutia dolnej komory parlamentu.

Na podnet vlády Spojeného kráľovstva však dolná komora parlamentu hlasovala dňa 20. mája 2020 s cieľom ukončiť vyššie opísané spôsoby organizácie plenárnych schôdzí a hlasovania. Keď sa 2. júna 2020 vrátila z prestávky v rokovaní, snemovňa začala realizovať sociálny odstup s maximálnym povoleným počtom 50 poslancov v rokovacej sále v jednom čase. Hlasovanie sa tak uskutočňuje v predvstupovej hale so zabezpečením dvojmetrových rozstupov medzi poslancami.³

³ Inter-Parliamentary Union. *Country compilation of parliamentary responses to the pandemic*. Dostupné on-line na: <https://www.ipu.org/country-compilation-parliamentary-responses-pandemic>. [cit. 1.12.2020]

4. Technické vybavenie

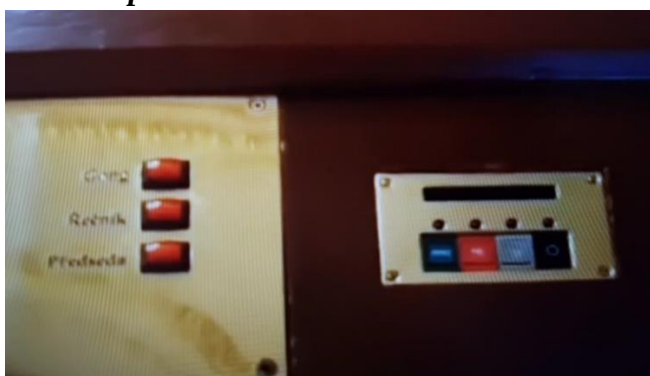
4. Elektronický hlasovací systém a ďalšie zariadenia v rokovacej sále	
Konferenčný systém	Belgicko, Estónsko, Fínsko, Litva, Lotyšsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko
Softvérové riešenie	Belgicko, Lotyšsko, Maďarsko
Iné	Česká republika (jednoduché hlasovacie zariadenie), Fínsko (poslancov pracovný panel), Litva (integrované tablety), Španielsko (poslanci môžu používať počítač pred sebou, ako aj telefóny dostupné medzi dvoma miestami)
Typy technických zariadení v rokovacej sále	
Všetky zariadenia sú rovnaké (jedno pre každého poslanca na jeho mieste)	Belgicko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Švédsko
Zariadenia sú rôzne (napr. poslanec, predseda, spravodajca, rečník)	Belgicko (prídavné pre predsedu), Česká republika, Estónsko, Fínsko, Litva (pre predsedu), Maďarsko (prídavné pre predsedu a podpredsedov), Slovinsko, Španielsko
Na mieste poslanca je viac ako jedno zariadenie	Španielsko (PC pre každého poslanca s hlasovacím panelom a telefón medzi dvoma miestami)
Funkcionality elektronického hlasovacieho zariadenia (alebo iného / ďalšieho zariadenia) na mieste poslanca	
prezentácia a hlasovanie	Belgicko, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Litva, Maďarsko, Španielsko, Švédsko, Slovinsko iba hlasovanie, prezentácia sa vykonáva pomocou samostatného systému – Barco Click Share
má displej	Estónsko, Fínsko (počítač s displejom 16:9), Litva (tablety), Lotyšsko, Maďarsko, Španielsko (PC), Švédsko
na displeji je možné zobraziť poradie registrovaných rečníkov a ďalšie podrobnosti o rokovaní	Estónsko (iba poradie rečníka), Fínsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko (len na mieste predsedajúceho),
prístroj je schopný poslať poslancovi oznámenie, že sa jeho vystúpenie blíži	(v Estónsku iba zobrazuje nápis „Ste ďalší v poradí“)
má klávesnicu / dotykový displej (vkládanie návrhov)	--
má internetové pripojenie, umožňuje prezerať internet	Španielsko
pripojený cez LAN	Estónsko
pripojený prostredníctvom káblového internetu	Česká republika, Litva, Slovinsko, Španielsko

PRÍKLADY PRAXE Z VYBRANÝCH ŠTÁTOV

ČESKÁ REPUBLIKA (DOLNÁ KOMORA)

Všetky zariadenia poslancov sú rovnaké; predseda poslaneckej snemovne má čiastočne odlišné zariadenie s ďalšími tromi tlačidlami na ovládanie mikrofónov a zvukových signálov a má tiež malý monitor so zobrazením programu rokovania a podobne; pri rečníckom pulte je malý monitor, ktorý ukazuje napríklad zostávajúci rečnícky čas.

Zariadenie predsedu:

Zariadenie poslanca:

Každé miesto poslanca má jedno zariadenie. Registrácia je pomocou identifikačnej karty poslanca. Zariadenie má štyri tlačidlá. Tlačidlá ÁNO a NIE na hlasovanie, funkčné tlačidlo F / X, ktoré sa používa na zdržanie sa hlasovania, na prihlásenie do rozpravy a na procedurálny návrh počas rozpravy, a tlačidlo na odhlásenie sa zo systému.

Technické riešenie bolo pôvodne vytvorené v roku 1993 a v roku 2012 ho modernizovala externá spoločnosť s cieľom umožniť ďalšie funkcie. Ide o komplexný systém napojený na dve obrazovky umiestnené na opačných stranách rokovacej sály, ktoré poskytujú rôzne informácie potrebné na riadnu organizáciu legislatívneho procesu.

ESTÓNSKO

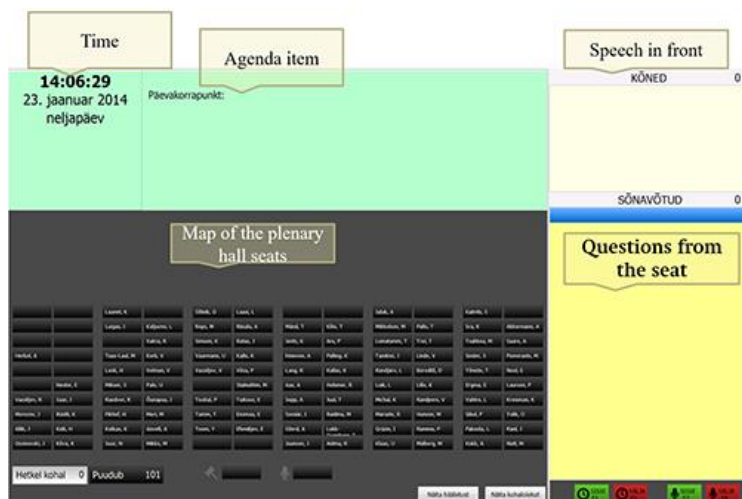

Hlasovacie zariadenia poslancov:

- 120 hlasovacích zariadení pre poslancov,
- 1 hlasovacie zariadenie predsedu,
- 1 hlasovacie zariadenie pri rečníckom pulte,
- 1 špeciálne hlasovacie zariadenie (môže byť spojené dlhším káblom napr. pre osobu na vozíku).

Hlasovacie zariadenie sa používa na riadenie všetkých procesov počas rokovania, vrátane hlasovania, kontroly účasti, vystúpenia, poradia otázok. Na zariadení sa objavuje správa „Ste v poradí“.

Predsedov terminál a displej:

FÍNSKO

Zariadenia sú rôzne pre miesta poslancov, pre miesto predsedu a rečnícky pult.

Poslanec:

Predseda:

Rečník:

Na mieste poslanca je k dispozícii jedno zariadenie, ktoré umožňuje:

- hlasovanie,
- hlasovanie podľa mien,
- žiadosť o slovo a o odpoveď,
- prezentácia poradia dňa,
- bod programu a rozhodnutie,
- reprodukcia zvuku (digitálny zvuk: protokol Dante).

Tento systém bol vyvinutý špeciálne pre parlament v roku 2006 a aktualizovaný v roku 2017.

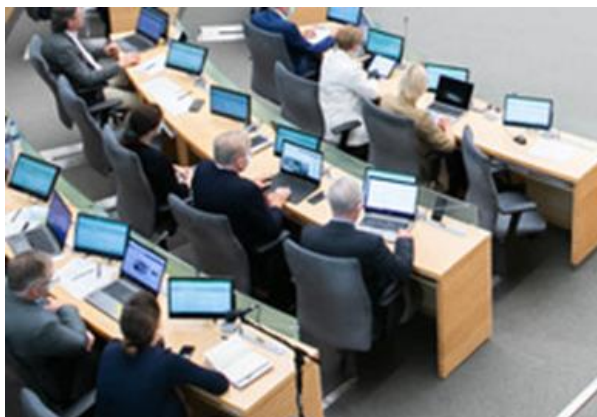
Systém má tieto funkcionality:

- zhromažďuje prihlášky do rozpravy v poradí, v akom boli podané,
- zobrazuje podrobné informácie o aktuálnom rečníkovi,
- zobrazuje zoznam registrovaných rečníkov,
- zabezpečuje, aby poslanci mohli krátkym komentárom odpovedať na predchádzajúceho rečníka v rozprave iba raz.

Zariadenie poskytuje informácie o konkrétnom hlasovaní v reálnom čase, a to:

- názov hlasovania,
- autora návrhu zákona (t. j. vláda / poslanec),
- autora pozmeňovacieho návrhu,
- stručný popis návrhu zákona.

LITVA

V rokovacej sále majú poslanci nainštalované tablety; poslanci si môžu priniesť tiež vlastné notebooky, tie však nie je možné pripojiť k systému.

Poslanec má k dispozícii jedno zariadenie, ktoré umožňuje:

- prezentovať sa a hlasovať,
- prihlásiť sa do rozpravy,
- vidieť program schôdze,
- pozrieť si návrh zákona a iné návrhy,
- zobrazíť zoznam poslancov, ktorí sa zaregistrovali na rozpravy atď.

MAĎARSKO

Hoci nejde o konferenčný systém, hlasovanie a vystúpenie v rokovacej sále je zabezpečené zariadením, ktoré zároveň uľahčuje fungovanie parlamentu. Poslanci sa môžu pripojiť k lokálnej Wi-Fi v rokovacej sále tak, aby mohli sledovať proces rokovania, hlasovania atď. prostredníctvom niekoľkých kanálov. Vďaka dobre zavedenému digitálnemu technologickému zázemiu je tiež možné, aby poslanec napísal a predložil pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhom zákonov prostredníctvom softvéru ParLex.

V IT systéme Národného zhromaždenia sa osobné práva poslancov automaticky nastavujú pomocou elektronickej identifikačnej karty. Ide o dva typy kariet: trvalé a dočasné. Trvalá karta je preukaz s fotografiou a čipom, ktorý tiež umožňuje vstup do budovy. Dočasná karta s čipom bez fotografie sa vydáva na daný rokovací deň a dá sa použiť len v rokovacej sále.

V rokovacej sále môžu poslanci používať svoje čipové karty na zaznamenanie svojej prítomnosti, svojho úmyslu vystúpiť a hlasovať. Kartu je potrebné vložiť tak, aby fotografia smerovala hore v smere šípky na karte. Čítačka kariet je úzka štrbina. Pred vložením karty sa poslanci musia ubezpečiť, že systém funguje správne. Bez karty sa na displeji zobrazí meno poslanca a nápis „Vložiť kartu!“

Hlasovanie, prihlasovanie do rozpravy a vystúpenie je možné iba po vložení karty. Prístroj prijíma kartu iba na určenom mieste daného poslanca (inú neprijme), z bezpečnostných dôvodov zatiaľ nebola sfunkčnená technológia používania karty na rôznych miestach. Po vložení karty bude krátko blikať „Login“, potom sa zariadenie resetuje, zobrazí sa iba meno poslanca. Ak poslanec oznámi svoju neprítomnosť vopred, bude sa automaticky po vložení karty predpokladať, že predsa len prišiel.

Zariadenie pri ukladaní výsledkov hlasovania rozlišuje tri druhy neprítomnosti:

- vopred oznámená ospravedlnená neprítomnosť (nie je vložená žiadna karta),
- neospravedlnená neprítomnosť (nie je vložená žiadna karta) a
- je vložená karta (prítomnosť), ale nebolo stlačené nijaké tlačidlo.

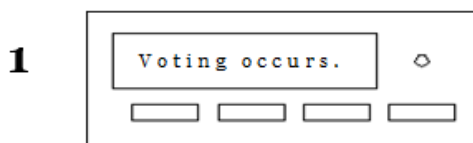
Na kontrolu prítomnosti a overenia elektronického hlasovania sa za prítomnú považuje iba tá osoba, ktorá vložila svoju kartu do zariadenia a stlačila tlačidlo.

Ak systém z akéhokoľvek dôvodu nemôže kartu prijať, na displeji zobrazí chybové hlásenie. To môže zahŕňať:

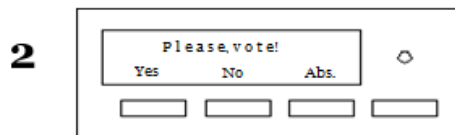
- „Nečitateľná karta“, ak ju nedokáže z akéhokoľvek dôvodu načítať (poškodenie, iná karta, zle vložená karta).
- „Neplatná karta“, keď je karta fyzicky čitateľná, ale pre systém neprijateľná, napríklad karta s pozastavenou platnosťou z dôvodu vydania dočasnej karty.
- „Toto nie je Vaše miesto“, ak je karta platná, ale nepoužíva sa na mieste daného poslanca.
- Ak poslanec vloží kartu už počas hlasovania (keď sa odpočítava čas na zobrazovacej tabuli), ukáže sa varovná správa „Čakajte, hlasuje sa“ a poslanec sa môže zapojiť až do ďalšieho hlasovania. Ak poslanec počas hlasovania kartu vytiahne, tlačidlo (ktoré už stlačil) bude zaregistrované ako platné hlasovanie.

Diagram pre lepšiu ilustráciu:

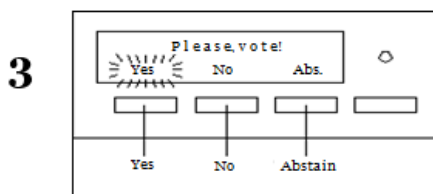
1) Ak predsedaajúci oznámi, že sa hlasuje, hlasovacie zariadenie to uvedie. V tomto čase nebudú fungovať iné funkcie (napríklad možnosť prihlásiť sa do rozpravy).

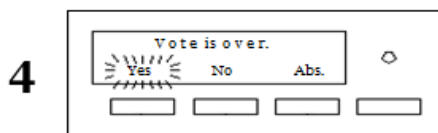
2) Počas hlasovania sa na displeji zariadenia zobrazí správa „Prosím, hlasujte“. Na obrazovkách v sále môžu poslanci vidieť zostávajúci čas.

3) Poslanec hlasuje „za“, „proti“, „zdržal sa“ stlačením jedného z tlačidiel. Po stlačení tlačidla jeho rozhodnutie bliká. Poslanec môže v zostávajúcom čase **zmeniť svoj hlas**, alebo ho môže zrušiť opätovným stlačením toho istého tlačidla!

4) Po uplynutí času hlasovania, môže vidieť registrované hlasovanie na svojom displeji a sumárne výsledky hlasovania na obrazovkách v rokovacej sále.

Poslanec nemá displej, ktorý by ukazoval podrobnosti o rokovaní. Na zariadení predsedu a podpredsedov je však k dispozícii zoznam mien poslancov, ktorí sa prihlásili už skôr do rozpravy, ďalej aký bod programu sa prerokúva, kedy sa začína diskusia o tomto bode programu a kto je v tom čase prítomný a kto nie. To je na monitore vyznačené bodkami vedľa mien poslancov registrovaných do rozpravy. Ak poslanec vložil kartu do svojho hlasovacieho zariadenia, systém oznámi, že je prítomný. Systém tiež naznačuje, či daný poslanec už hovoril alebo tiež, či chce vystúpiť člen vlády alebo spravodajca. Predsedaajúci preto môže operatívne podľa toho rozhodnúť o priebehu rokovania. Na svojom monitore môže tiež vidieť, koľko času majú poslanecké kluby v prípade rozpráv s časovým obmedzením. Uvádzajú sa tiež najdôležitejšie údaje počas hlasovania – počet prítomných, počet hlasov a ich pomer. Predsedaajúci má tiež možnosť poslancovi odňať slovo. Predsedaajúci sa môže kedykoľvek rozhodnúť prerušiť prejav poslanca, v takom prípade zruší autorizáciu prostredníctvom zákazového tlačidla na svojom zariadení. Môže tiež skontrolovať údaje z predchádzajúcej rozpravy, kto, koľkokrát a ako dlho hovoril. Vidí tiež počet poslancov za poslanecké kluby (počet poslancov, ktorí vložili svoje karty do hlasovacieho zariadenia) a počet členov vlády prítomných v danom čase.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

V rokovacej sále je nainštalovaný konferenčný / hlasovací systém Bosch; softvér bol vyrobený v Slovinsku a uviedlo ho do prevádzky Národné zhromaždenie. Každé miesto je vybavené hlasovacím modulom, mikrofónovým modulom a modulom na tlmočenie.

Všetky poslanecké miesta v rokovacej sále sú vybavené rovnako, s výnimkou rečníckeho pultu (kde je nainštalovaný iba mikrofón) a miesta predsedajúceho, ktoré je navyše vybavené dodatočným tlačidlom na zapínanie a vypínanie rečníckeho pultu a tlačidlom na stlmenie rečníka. Predsedajúci, vedúci kancelárie a úradník v sále majú špecifické ovládacie panely.

Hlasovacie zariadenie poslanca:

Hlasovacie zariadenie predsedu (predsedajúceho):

Kontrolný panel predsedu (predsedajúceho):

Kontrolný panel vedúceho kancelárie:

Kontrolný panel zamestnanca:

2. točka: 0765-VIII			Nova točka	Konec točke
Preostali čas točke 01:10.55			Spremeni čas točke	Prekinitev seje
			Zaprta seja	VGA izvor
Uvod	Predstavitel	Razprava	Glasovanje	Nedoločen čas

ŠPANIELSKO (DOLNÁ KOMORA)

Okrem hlasovacieho zariadenia je k dispozícii počítač pre každého poslanca (s panelom s tlačidlami na elektronické hlasovanie) a telefón (jeden na každých dvoch poslancov). Na mieste rečníka je digitálny chronometer, pomocou ktorého rečník vie, aký dlhý čas má na vystúpenie. Pred sedadlom predsedu sú tri počítače a jeden telefón, aby mohol sledovať rozpravu; komunikovať s poslancami; riadiť rozpravu, hlasovanie atď.

Poslanecký počítač, telefón a elektronický hlasovací panel:

Predsedov hlavný počítač:

Ako znázorňuje obrázok nižšie, poslancovo zariadenie ukazuje zobrazenie sedadiel, čas, počet prítomných poslancov, počet hlasov (za, proti alebo zdržanie sa hlasovania).

Biele tlačidlo = poslanec je prítomný
Zelené tlačidlo = za
Červené tlačidlo = proti
Žlté tlačidlo = zdržal sa

Nad stlačeným tlačidlom sa rozsvieti kontrolka.

ŠVÉDSKO

Funkcionality elektronického hlasovacieho zariadenia sú prezentácia a hlasovanie.

Hlasovacie zariadenie, umožňuje:

- prezentovať sa a hlasovať,
- požiadať o hlasovanie,
- požiadať o vystúpenie v rozprave,
- dohodnúť sa s iným rečníkom (je to uvedené v protokole).

System nie je pripojený k obrazovkám v rokovacej sále, ale k inému počítačovému systému. Informácie na obrazovkách sa vkladajú manuálne pomocou zamestnancov. To znamená, že ak poslanec požiada o slovo, zamestnanec to vidí v počítačovom systéme a manuálne pridá poslanca do zoznamu rečníkov, ktorý je možné vidieť na obrazovkách.

5. Ďalšie informácie súvisiace s elektronickým systémom

5. Spôsob vkladania návrhov do digitálneho systému, autentizácia návrhov, archivácia procesov, vývoj softvéru, strategický plán a vízia	
Spôsob <u>vkladania návrhov</u> do digitálneho systému	
priamo zo zariadenia na mieste poslanca	Maďarsko (z vlastných laptopov), Slovinsko (teoreticky, môže v praxi to nerobiť)
prostredníctvom zamestnanca, ktorý vkladá návrhy poslancov do systému	Česká republika (návrh vkladá zamestnanec do interného systému)
	Estónsko (wordový dokument vloží do systému)
	Fínsko (wordový dokument vloží do systému)
	Litva (návrh vkladá zamestnanec do systému TAIS)
	Maďarsko (ale je to zodpovednosť poslanca)
	Slovinsko (návrh v papierovej alebo elektronickej podobe sa doručí príslušnému odboru, ten ho vloží do aplikácie)
	Španielsko (poslanec vypracuje návrh ako .doc alebo .pdf a predloží ho zamestnancovi)
prostredníctvom predvolených formulárov, ktoré sa vyplnia elektronicky	Česká republika, Litva (TAIS), Maďarsko (ParLex), Slovinsko (aplikácia zameraná na informačnú podporu legislatívneho procesu obsahuje preddefinované formuláre na predkladanie návrhov; nie však všeobecné formuláre pre návrhy zákonov)
ručne, nie je digitálny systém	Belgicko (v PC alebo na papieri)
Spôsob <u>overovania autorov</u> elektronických návrhov	
zaručený elektronický podpis	Estónsko, Fínsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko (cez PArLex), Španielsko (pre podávanie dokumentov a hlasovanie na diaľku), Slovinsko (každý návrh musí byť podpísaný – písomný ručne; elektronický overeným digitálnym certifikátom)
token	Estónsko (Mobile-ID, Smart-ID, pozri https://e-estonia.com/solutions/e-identity/)
ID karta	Česká republika (len na hlasovanie), Estónsko, Lotyšsko, Maďarsko (prezentácia a hlasovanie), Švédsko
konto	Česká republika, Maďarsko (ParLex)
Spôsob <u>archivácie</u> elektronických procesov	
elektronicky	Belgicko (systém správy dokumentov vyvinutý IT oddelením – MS Sharepoint (2019); transfer stránok sharepointu a zdieľaných priečinkov do oddelenia archívu)

	Česká republika (interný informačný systém na intranete obsahuje všetky dáta a vložené dokumenty; verejné dokumenty sú prístupné na webovom sídle)
	Estónsko (web)
	Fínsko (neoficiálne)
	Litva (digitálny archív dokumentov na webovom sídle parlamentu)
	Lotyšsko (web)
	Maďarsko (web, Backup systém založený na digitalizovaných formátoch médií)
	Slovinsko (systém správy dokumentov je akreditovaný v Archíve Slovenskej republiky a je v súlade s požiadavkami na dlhodobé digitálne ukladanie)
	Španielsko (web, backup systém na páskových médiách)
	Švédsko (web; backup zálohovací systém na páskových médiách)
na papieri (parlamentný archív)	Belgicko, Česká republika, Estónsko (čiastočne), Fínsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko
Spôsob vývoja softvéru pre dané procesy	
prostredníctvom externej spoločnosti	Belgicko (podľa projektu), Česká republika, Fínsko (externá firma vyvíja a udržiava systém pod vedením parlamentu), Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Slovinsko, Španielsko
interne (počet zamestnancov)	Belgicko (v závislosti od projektu), Litva, Maďarsko (8), Švédsko (4)

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

ČESKÁ REPUBLIKA (DOLNÁ KOMORA)

Poslanec môže vkladat' pozmeňujúci návrh prostredníctvom interného informačného systému cez svoj osobný účet. V prípade, ak poslanec predloží svoj návrh v tlačenej alebo ústnej forme, zamestnanci ho vložia do systému. Každý poslanec má svoj osobný účet na prístup do internému informačnému systému. Softvér pre Poslaneckú snemovňu vyvinula externá spoločnosť, oddelenie IT následne prevzalo údržbu a správu systému. V súčasnosti má IT oddelenie 15 zamestnancov.

LITVA

Informačný systém právnych aktov (TAIS) – centralizovaný informačný systém na sledovanie a koordináciu legislatívneho procesu – slúži na predloženie návrhu zákona, vypracovanie návrhu zákona, prípravu pozmeňujúceho návrhu, apod.

LOTYŠSKO

Riešenie e-parlamentu bolo implementované postupne. Prvé databázy podporujúce legislatívny proces (MS Access) boli zavedené v rokoch 1993 – 1995. Elektronické hlasovanie v rokovacej sále bolo zavedené v roku 1997. Legislatívny informačný systém je zverejnený (prístupný na webovej stránke) od roku 2000. Systém elektronického riadenia dokumentov bol spustený v roku 2005. Všetky aplikácie a databázy sú integrované do spoločného informačného systému (SIS), ktorý sa neustále vyvíja. Softvér vytvorila externá firma.

MAĎARSKO

Poslanec vkladá svoje návrhy vo väčšine prípadov zo svojho laptopu. Personál mu môže pomôcť, avšak návrh je jeho osobnou zodpovednosťou. Vo väčšine prípadov sa s návrhom zaoberajú asistenti poslancov alebo zamestnanci poslaneckých klubov. Poslanci pred odoslaním skontrolujú konečnú verziu dokumentu a elektronicky ho podpíšu (prihlásia sa do svojho osobného užívateľského profilu, používajú vlastné používateľské meno a heslo). Existuje pritom preddefinovaná šablóna, ktorú ParLex automaticky podporuje. Okrem toho existujú špecifické preddefinované elektronické formuláre k fiškálnym tabuľkám v súvislosti so zákonom o rozpočte.

Zvolená metóda vývoja softvéru závisí predovšetkým od účelu softvéru, vykonávajú sa analýzy nákladov a podľa toho sa volí interný alebo externý postup. Pokiaľ ide o plány, maďarské Národné zhromaždenie má strednodobú až dlhodobú víziu budúcnosti parlamentnej práce v súlade s vnútornými strategickými dokumentmi, najmä so stratégiou IT. Proces má aj politický rozmer, pretože niektoré z plánovaných cieľov môžu byť predmetom revízie, najmä zo strany predsedu parlamentu. Napríklad v otázke zavedenie elektronického hlasovacieho systému vo výboroch sa predseda pridŕža konzervatívneho, tradičného spôsobu hlasovania. Progres by mal nastať v súvislosti so stenozáznamami, zatiaľ však chýba politická vôľa.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

Vývoj a údržba softvéru (systém správy dokumentov a systém informačnej podpory pre legislatívny proces) bol nakontrahovaný externe. Národné zhromaždenie (jeho systémoví analytici) pripravili plán aplikácií, zatiaľ čo kódovanie bolo vytvorené externe. To isté platí pre údržbu a modernizáciu.

6. Spoločné zobrazovacie zariadenia

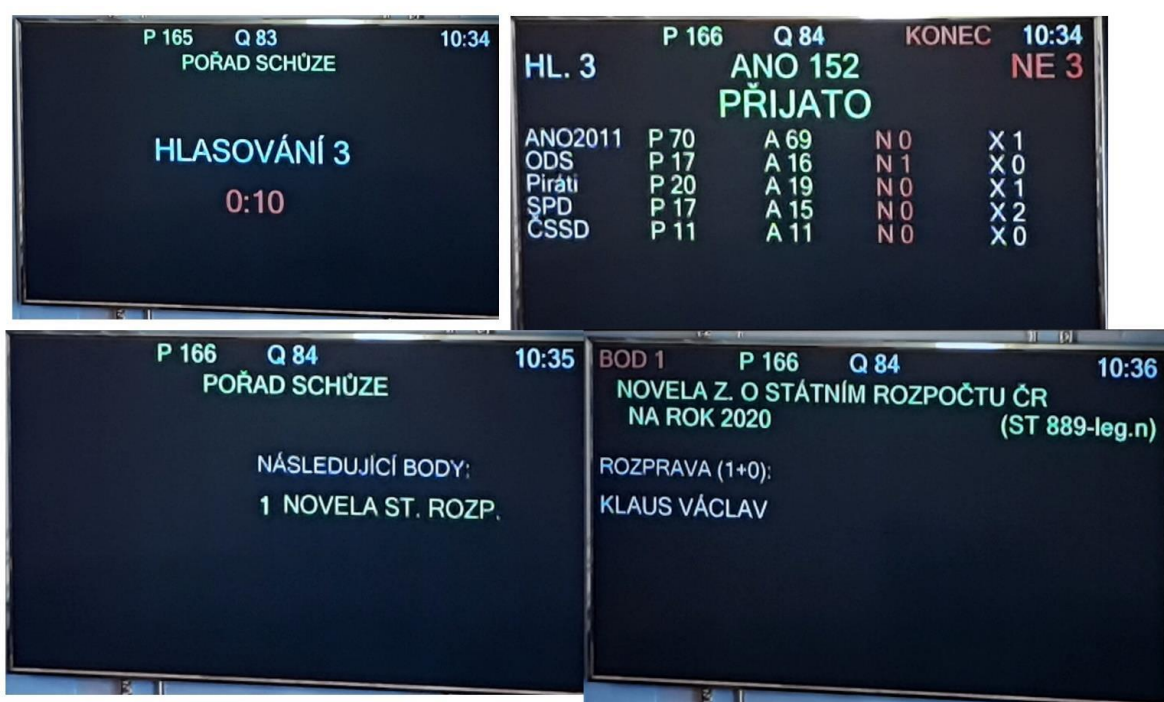
6. <u>Zobrazovacie zariadenia v rokovacej sále</u>	
Počet a typy zobrazovacích zariadení v rokovacej sále	
Belgicko	Dve nainštalované obrazovky uvádzajú bod programu schôdze, o ktorom sa rokuje. Tri ďalšie obrazovky, ktoré boli nainštalované nedávno, sa používajú na vyznačenie rečníckeho času počas hodiny otázok.
Česká republika	Dve obrazovky UHD, ktoré zobrazujú rôzne informácie.
Estónsko	Tri obrazovky v sále (poradie rečníkov a výsledky hlasovania), tri pred sálou.
Fínsko	Dve rovnaké obrazovky zobrazujú výsledky hlasovania, ďalšie dve to, ako každý poslanec hlasoval (jedna pravú časť sály, druhá ľavú časť sály).
Litva	V rokovacej sále sú dve obrazovky.
Lotyšsko	V miestnosti sú 3 obrazovky, ktoré ukazujú program, hlasovanie a čas.
Maďarsko	Monitory poskytujú iba hlavné informácie, výsledky hlasovania len v sumárnych počtoch.
Slovinsko	Tri veľké obrazovky (Panasonic, LCD, 65’’).
Spojené kráľovstvo	Dve väčšie a dve menšie obrazovky Samsung.
Španielsko	Dve totožné obrazovky v sále (zobrazenie rečníkov, grafické výsledky hlasovania) a dve obrazovky mimo sály.
Švédsko	Dve obrazovky s dvoma projektormi (Panasonic PT-RZ21K).

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

ČESKÁ REPUBLIKA (DOLNÁ KOMORA)

Zmena systému sa udiala v tomto roku – informačné obrazovky v rokovacej sále boli nahradené dvoma modernými obrazovkami UHD, ktoré zobrazujú rôzne informácie:

- poslanci zapísaní do zoznamu rečníkov;
- aktuálny bod programu s jeho číslom a fázou legislatívneho procesu, v ktorom sa nachádza;
- nasledujúci bod programu;
- hlasovanie (číslo hlasovania, časový limit, kvórum, počet prítomných poslancov, za / proti, ktorí sa zdržali hlasovania, či bol návrh prijatý alebo nie);
- čas a počet prítomných poslancov.

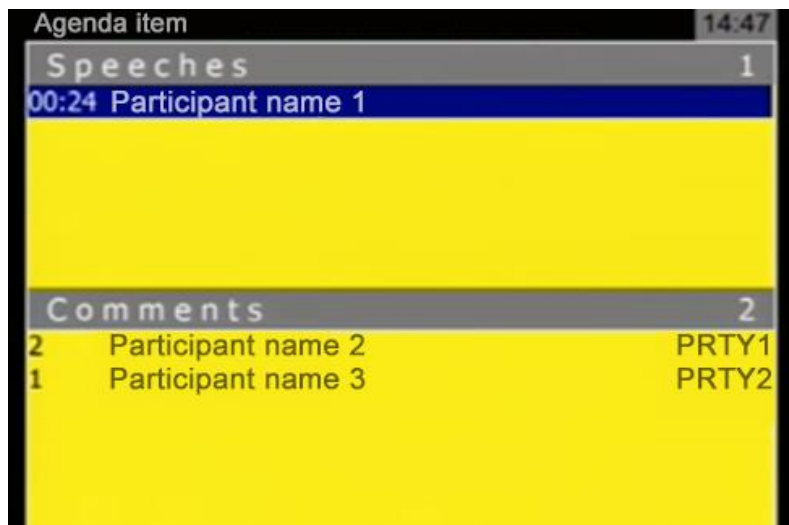
ESTÓNSKO

V prednej časti rokovacej sály sú tri väčšie obrazovky na zobrazenie poradia a výsledkov hlasovania. Navyše sú tu menšie obrazovky pre predsedu, rečníka a operátora systému.
<https://m.riigikogu.ee/tulge-kulla/toompea-loss/riigikogu-istungisaal/>

Výsledky hlasovania sa zobrazujú aj na troch obrazovkách (2 menšie obrazovky a 1 veľká) pred rokovacou sálou:

<https://www.youtube.com/watch?v=bxZTrEBQ8tc&feature=youtu.be&t=3830>

Obrazovka v rokovacej miestnosti:

Zariadenie poskytuje informácie o konkrétnom hlasovaní v reálnom čase – názov hlasovania, zoznam poslancov a výsledok hlasovania. Podrobné informácie sú následne k dispozícii na webovej stránke, a to po niekoľkých sekundách.

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/toouleevaade/haaletused/haaletustulemused-kohalolekukontroll/32b5fd7d-abec-46cd-9715-d2f59e0ca03c>

FÍNSKO

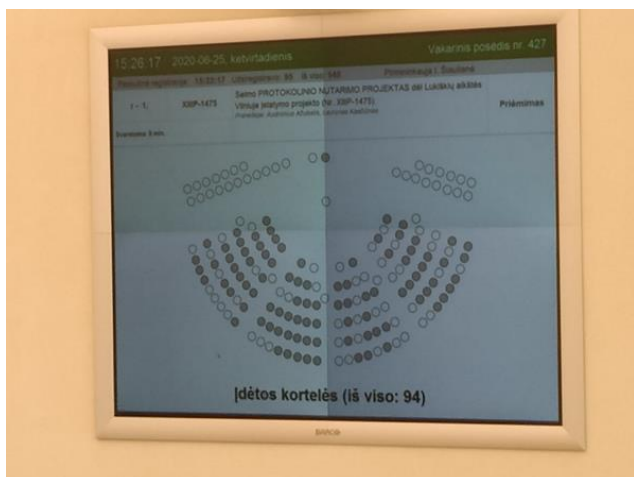
Dve obrazovky s výsledkami:

Dve obrazovky s konkrétnym rozložením hlasov:

LITVA

V rokovacej miestnosti sú dve obrazovky, ktoré zobrazujú:

- prítomnosť poslancov na rokovaní;
- zoznam poslancov registrovaných do rozpravy;
- mená poslancov alebo iných osôb, ktoré vystupujú;
- súhrn výsledkov hlasovania (prítomní / neprítomní; za / proti / zdržal sa; konečný výsledok – prijatý alebo neprijatý) atď.

MAĎARSKO

Projekčný monitor zobrazuje iba najdôležitejšie informácie o výsledku hlasovania. Počet odovzdaných hlasov „áno“, počet odovzdaných hlasov „nie“, počet „zdržal sa“, celkový počet hlasov a počet nehlasujúcich členov.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

V sále sú tri veľké obrazovky (Panasonic, LCD, 65’’).

V ľavom hornom rohu je uvedený dátum a čas, v pravom počet prítomných poslancov (vložené ID karty). Na začiatku zasadnutia sa na obrazovke zobrazia informácie o rokovaní.

13.12.2015 12:17.58	0
12. redna seja Državnega zbora	

Na začiatku každého bodu programu sa na obrazovke zobrazujú informácie o ňom.

13.12.2015 12:17.58	0
6. točka: 514-VII Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP-I), druga obravnava	

Po pozastavení schôdze sa zobrazí obrazovka s informáciou, kedy bude obnovená.

13.12.2015 12:17.58	0
Prekinitev seje Seja se bo nadaljevala ob 19:20	

Ak sa rečníci prihlásia do rozpravy v prípade ostávajúceho času, na obrazovke sa zobrazí počet rečníkov, ktorí požiadali o slovo.

13.12.2016 15:21.39	59 -00:00.37
Prijavljenih: 49 Preostalih: 24 24. Poslanec 24 25. Poslanec 25 26. Poslanec 26 27. Poslanec 27	

Keď niekto vystupuje, na obrazovke sa zobrazujú informácie o bode programu, meno rečníka (zdrojom takýchto informácií je vložená ID karta a zapnutý mikrofón), dostupný rečnícky čas, dostupný rečnícky čas poslaneckého klubu a informácie o dostupnom rečníckom čase ostatných klubov.

13.12.2015 12:17.58	0
5. Točka: 514-VII	01:03.45
Govornik	00:01.03
IMNS	00:04.53
Vlada	

Počas hlasovania ukazuje monitor čas na hlasovanie.

13.12.2016 15:21.39	59
22. redna seja Državnega zbora	

Po hlasovaní sa na obrazovke zobrazí súčet hlasov. Výsledky hlasovania podľa mien sú dostupné v informačnom systéme a na webovej stránke Národného zhromaždenia.

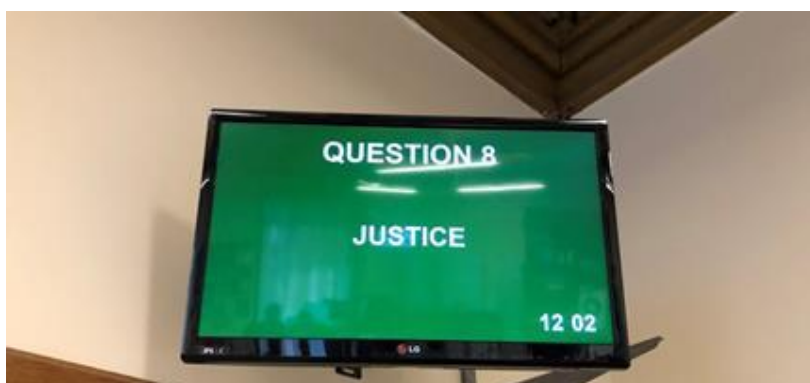
13.12.2016 15:21.39	59	13.12.2016 15:21.39	59
Navzočnosť	49	Navzočnosť	49
Za	46	Za	21
Proti	2	Proti	27

V prípade neuznášania schopnosti sa na obrazovke zobrazujú informácie o prítomných; výsledky sa nezobrazia.

13.12.2016 15:21.39	0
Navzočnosť	6

Obrazovky sa môžu využiť aj ako prezentačné monitory (Power Point, video).

SPOJENÉ KRÁLOVSTVO (DOLNÁ KOMORA)

V rokovacej sále sa nachádzajú dve obrazovky v hlavnej časti sály (22" Samsung) a dve väčšie obrazovky na balkóne (55" Samsung), viditeľné z rokovacej sály.

Menšie obrazovky ukazujú:

- čas a časový rozvrh, ak sú na prejavy stanovené časové limity.

Väčšie obrazovky ukazujú:

- prebiehajúce rokovanie;
- buď číslo otázky (pre otázky na ústne zodpovedanie), alebo meno poslanca, ktorý vystúpil s vyhlásením alebo odpovedal na naliehavú otázku, alebo meno poslanca, ktorý vystúpil v rozprave;
- čas;
- čas, kedy sa začalo súčasné rokovanie (daný bod);
- písmenkový displej, poskytujúci podrobnosti o všetkých naliehavých otázkach alebo vyhláseniach, ktoré je ešte potrebné položiť alebo urobiť. Môžu sa zobrazovať aj núdzové správy.

Po hlasovaní sa zobrazia počty hlasov áno a nie a ukáže sa väčšina.

Obrazovky sa nazývajú hlásiče. K dispozícii je experimentálna online služba hlásenia, pozri: <https://now.parliament.uk/>.

ŠPANIELSKO (DOLNÁ KOMORA)

V rokovacej sále sú dve obrazovky, ktoré ukazujú to isté:

- počas rozpravy obrazovky zobrazujú rečníkov;
- ako vidieť na obrázku, počas hlasovania ukazujú, kto je prítomný, a výsledky hlasovania.

Dve obrazovky sú aj vedľa rokovacej sály (vedľa dvoch vchodov) a tiež ukazujú čas hlasovania, bod programu, pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, o ktorých sa má diskutovať atď.

ŠVÉDSKO

V rokovacej miestnosti sú dve obrazovky s rovným zobrazením. Pracujú s dvoma projektormi (Panasonic PT-RZ21K) a dvoma obrazovkami (FullVision, HD Progressive 0.9, 3424 x 2140, 16 : 9), ktoré zobrazujú:

- registrovaných poslancov do rozpravy;
- meno poslanca, ktorý práve vystupuje;
- prvých 9 registrovaných poslancov (tzn. displej má 9 riadkov);
- výsledky hlasovania (prítomní / neprítomní; za / proti / zdržal sa; konečný výsledok – prijatý alebo neprijatý);
- číslo bodu, ktorý je práve predmetom rozpravy, a číslo návrhu;
- časový limit sa nezobrazuje na obrazovkách, ale na samostatnom zariadení.

7. Vysielanie rokovaní a stenozáznamy

7. Verejné <u>vysielanie a streamovanie</u> plenárnych zasadnutí	
Verejné internetové vysielanie plenárneho zasadnutia	Belgicko, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Litva (aj Youtube kanál), Lotyšsko, Maďarsko, Španielsko (aj verejná TV), Slovinsko (aj verejná TV), Švédsko, Spojené kráľovstvo
Zobrazovanie súvisiacich informácií / titulkov (meno rečníka, bod programu)	Belgicko (ale nie vo formáte titulkov), Estónsko (meno poslanca, politická strana, bod programu), Litva (počet prítomných poslancov, meno rečníka, bod rokovania, výsledky hlasovania), Lotyšsko, Maďarsko (len základné a len pri vysielaní na vnútornom okruhu), Slovinsko (mená rečníkov a názvy poslaneckých klubov pri TV vysielaní) Spojené kráľovstvo (index, ktorý obsahuje zoznam rečníkov a čas)

Príklady prezentácie stenozáznamov (prepisov rozpravy) na webovom sídle parlamentu	
Štát	Link
Belgicko	prepis v podobe dokumentu: https://www.dekamer.be/doc/PCRI/pdf/55/ip024.pdf digitálne znenie: http://www.lachambre.be/media/index.html?language=fr&sid=55P024
Česká republika	https://public.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/index.htm
Estónsko	https://www.riigikogu.ee/tegevus/paevakorrad-ja-protokollid/ http://stenogrammid.riigikogu.ee/
Fínsko	https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_97+2020+5.aspx
Litva	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/8605d080789f11e6a0f68fd135e6f40c?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=09229839-316f-4f3e-9ef3-6060f324226c
Lotyšsko	https://www.saeima.lv/en
Maďarsko	https://www.parlament.hu/web/guest/ulesnap-felszolalasai?p_p_id=hu_parlament cms pair portlet PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=pj2PoQTA&hu_parlament cms pair portlet PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy_naplo.ulnap_felszo%3Fp_lista%3Df%26p_nap%3D140%26p_ckl%3D41%26p_stilus%3D
Slovinsko	https://www.rtvsl.si/4d/arhiv/174701215?s=tv prepis: https://www.dz-rs.si/wps/myportal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VIII&type=mag&uid=E4DA705A44BAA9EDC125858B0029F77A
Spojené kráľovstvo	parliamentlive.tv: https://www.parliamentlive.tv/Commons prepisy: https://hansard.parliament.uk/commons
Španielsko	http://www.congreso.es/wc/wc/audiovisualEmissionSemiDirecto?codOrgano=400&codSesion=31&idLegislaturaElegida=14
Švédsko	https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/

8. Procesy vo výbore parlamentu

8. Elektronizácia <u>procesov vo výboroch</u>	
Verejné internetové vysielanie zasadnutí výborov	Belgicko, Česká republika (napr. Rozpočtový výbor), Estónsko, Litva (aj na Youtube), Lotyšsko, Maďarsko (len legislatívny a rozpočtový výbor), Slovinsko (vysiela verejná TV, a to aj na webe), Španielsko, Švédsko (len rokovania ústavnoprávneho výboru a verejné vypočutia), Spojené kráľovstvo
Hlasovacie zariadenie v rokovacej miestnosti výboru	Česká republika (konferenčný systém Bosch; napr. Rozpočtový výbor), Slovinsko, Španielsko (zatiaľ len v jednej miestnosti), <i>(Maďarsko zatiaľ iba uvažuje, a to pre legislatívny a rozpočtový výbor)</i>

Elektronické podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k návrhom zákonov na výbory (online, cez špecifický elektronický systém)				
Štát	Kedy	Internet / intranet / aplikácia	Softvér (typ)	Hardvér (typ)
Česká republika	pred zasadnutím	intranet		akékoľvek zariadenie s pripojením na intranet
Maďarsko	pred a počas zasadnutia	aplikácia	ParLex	webové servery
Slovinsko	rovnaký proces ako pri podávaní na schôdzi parlamentu			
Písomné a ústne podávanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov na výbory				
Štát	Ako a kedy			
Belgicko	písomne (PC a papier) pred schôdzou, na papieri aj počas schôdze (pred hlasovaním)			
Česká republika	písomne (PC a papier) pred schôdzou; výnimočne ústne počas schôdze			
Estónsko	písomne (na papieri a elektronicky so zaručeným podpisom); ústne len pri osvojení si výborom			
Fínsko	písomne (na papieri) pred schôdzou a ústne počas bodu programu			
Litva	písomne (PC a papier) – najneskôr dve hodiny pred začiatkom zasadnutia			
Lotyšsko	písomne (PC a papier) – pred vystúpením k danému bodu, a to gestorskému výboru alebo kancelárii parlamentu, ktorá ich predloží výboru			
Maďarsko	písomne (na papieri) a ústne (s dodatočným písomným dodaním) – obe len raritne			
Slovinsko	písomne aj ústne (s dodatočným písomným predložením pred hlasovaním)			
Spojené kráľovstvo	písomne (PC a papier), ústne nie (okrem neformálneho posudzovania správ vyšetrovacích výborov)			
Španielsko	písomne (PC a papier) a ústne – len v niektorých prípadoch (napr. korekcie)			

Zverejňovanie pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov k návrhom zákonov podaných na rokovaní výboru parlamentu	
Štát	Podrobnosti
Belgicko	zverejňujú sa všetky
Česká republika	sú súčasťou zápisnice dostupnej na webom sídle
Estónsko	zverejňujú sa všetky
Fínsko	zverejňujú sa len prijaté návrhy; ostatné sú súčasťou zápisnice
Litva	zverejňujú sa všetky
Lotyšsko	zverejňujú sa všetky
Maďarsko	zverejňujú sa všetky
Slovinsko	zverejňujú sa všetky
Spojené kráľovstvo	zverejňujú sa všetky
Španielsko	zverejňujú sa všetky, avšak len pre poslancov a zamestnancov

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE V OBLASTI DIGITALIZÁCIE

ČESKÁ REPUBLIKA (DOLNÁ KOMORA)

Poslanec môže predkladať návrhy prostredníctvom vnútorného informačného systému; v systéme existujú oddelené moduly pre vkladanie pozmeňujúcich návrhov na rokovanie výborov a na schôdzu Poslaneckej snemovne.

Niektoré rokovania výborov, ako napr. rokovanie Rozpočtového výboru, sa vysielajú on-line, prostredníctvom kanálov určených na vysielanie rokovania Poslaneckej snemovne.

Rokovacie miestnosti výborov sú vybavené štandardným konferenčným systémom BOSCH.

Technické vybavenie rokovacích miestností niektorých výborov:

MAĎARSKO

Zmeny v priebehu výborovej etapy legislatívneho procesu – tzv. detailná rozprava – môže spustiť pomocou ParLex-u iba výbor ako celok. Počas tejto fázy nemôžu poslanci predložiť pozmeňujúce návrhy individuálne. Výbory sú však zodpovedné aj za prerokovanie a hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch, ktoré patria do ich pôsobnosti, predložených poslancami počas všeobecnej rozpravy na schôdzi parlamentu.

SLOVINSKO (DOLNÁ KOMORA)

V rokovacích miestnostiach, kde zasadajú pracovné orgány, sú nainštalované rovnaké hlasovacie zariadenia ako v rokovacej sále. Pokiaľ ide o pracovné orgány, poslanci hlasujú rovnako ako na plenárnych zasadnutiach; na konci hlasovania sa vygeneruje zoznam poslancov hlasujúcich za alebo proti.

ZA: 6	PROTI: 3
Bah Žibert, A	Hot, M
Cigler, Ž	Irgl, E
Černigoj, A	Jelinčič Plemeniti, Z
Dimic, I	
Golubović, B	
Han, M	

Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy sa predkladajú písomne spolu s odôvodnením a digitálne do spomínanej osobitne navrhutej aplikácie založenej na systéme Domino / Notes, v ktorej sa uverejňujú návrhy zákonov. Aplikácia umožňuje digitálne vypracovať pozmeňujúce návrhy a vytlačiť ich na papier.

Návrhy sa zverejňujú aj na webovej stránke Národného zhromaždenia a v systéme správy dokumentov; online publikácia je automatická. V prípade naliehavého postupu (ekvivalent skráteného legislatívneho konania) sa návrhy môžu podať aj ústne na zasadnutí; pred hlasovaním sa však musí ústne podaný návrh predložiť predsedovi písomne.

Záver

V predložennom materiáli sme zmapovali aktuálny stav elektronizácie parlamentných procesov v jedenástich zahraničných parlamentoch: Belgicko (dolná komora), Česká republika (dolná komora), Estónsko, Fínsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Slovinsko (dolná komora), Spojené kráľovstvo (dolná komora), Španielsko (dolná komora) a Švédsko. Oslovené krajiny boli vyberané najmä na základe informácií o miere digitalizácie parlamentných procesov, ktoré už boli dostupné v internej databáze Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Cieľom tak bolo zmapovať podrobnejšie príklady dobrej praxe spomedzi členských štátov ECPRD, ktoré môžu byť inšpiráciou pri elektronizácii procesov v NR SR a Kancelárii NR SR.

Pri bližšej analýze si však treba uvedomiť, že aj rokovacie pravidlá a procesy, politická kultúra a zvyklosti zásadnou mierou ovplyvňujú parlamentnú prax v skúmanej oblasti. Obzvlášť zreteľné je to v prípade Spojeného kráľovstva, ktoré má značne odlišný priebeh rokovania dolnej komory parlamentu. Ďalšie rozdiely môžeme vidieť pri ušľachťovaní programu schôdze, kde v niektorých štátoch nie je možné program meniť alebo dopĺňať a je vopred pevne stanovený (napr. Fínsko, Španielsko – dolná komora, Švédsko). V niektorých štátoch (napr. Estónsko, Švédsko) zas nie je možné podávať pozmeňujúce a dopĺňajúce návrhy k návrhom zákonov na schôdzi parlamentu (len na zasadnutiach výborov). Takmer pri každom štáte je však niektorý z hlavných procesov elektronizovaný podnetným spôsobom.

Prihlasovanie do rozpravy sa vo väčšine štátov deje okrem iných možností aj stlačením tlačidla na hlasovacom zariadení, čím sa zaznamenáva meno a poradie rečníka. Napríklad v Slovinsku systém automaticky vypne rečníka po prekročení rečníckeho času o viac ako 15 sekúnd. Obzvlášť inšpiratívne technické vybavenie rokovacej sály majú napr. Fínsko, Litva, Slovinsko (dolná komora) či Španielsko (dolná komora). Španielsky kongres má okrem hlasovacieho zariadenia na každom mieste poslanca aj vstavaný počítač a pre dvoch susediacich poslancov je k dispozícii vždy jeden telefón. Spoločné zobrazovacie monitory s najpodrobnejšími informáciami o dianí v rokovacej sále majú napr. v Českej republike (dolná komora), Fínsku, Litve, Slovinsku (dolná komora) či Španielsku (dolná komora).

Česká republika (dolná komora), Lotyšsko, Maďarsko a Slovinsko (dolná komora) disponujú vlastným digitálnym systémom na vkladanie pozmeňujúcich a dopĺňujúcich návrhov k návrhom zákonov.

Všetky štáty vysielajú rokovanie parlamentu na internete (v Slovinsku to robí verejnoprávna televízia, ostatné parlamenty to realizujú vo vlastnej režii). Vo väčšine z nich sa počas vysielania zobrazujú aj základné informácie o rokovaní. Väčšina z analyzovaných štátov

vysiela na internete aj rokovania výborov, resp. aspoň rokovania vybraných výborov (napr. Belgicko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Španielsko – dolná komora).

Hlasovacie zariadenia majú k dispozícii v zasadacích miestnostiach výborov v Slovinsku (dolná komora), českej Poslaneckej snemovni (niektoré výbory – napr. Rozpočtový výbor) a v jednej výborovej rokovacej miestnosti v španielskom kongrese.

Jednotlivé krajiny majú záujem pokračovať v elektronizácii parlamentných procesov a zdokonaľovať potrebný softvér a digitálne riešenia. V Belgicku bola napr. aktuálne vyvinutá a zavedená digitálna platforma na registráciu otázok určených na ústne zodpovedanie. V Spojenom kráľovstve najmä pre situáciu súvisiacu s pandémiou ochorenia COVID-19 zdokonaľujú platformu MemberHub, aby umožňovala aj hlasovanie na diaľku.

Použité zdroje

1. European Centre for Parliamentary Research and Documentation (interná databáza výmeny informácií; ECPRD). Najmä odpovede na požiadavku č. 4441 *Digitalisation of parliamentary processes and relevant technical equipment* (Digitalizácia parlamentných procesov a príslušné technické vybavenie); z júna 2020. Dostupné on-line po prihlásení na: www.ecprd.org. [cit. 1.12.2020]
2. Inter-Parliamentary Union. *Country compilation of parliamentary responses to the pandemic*. Dostupné on-line na: <https://www.ipu.org/country-compilation-parliamentary-responses-pandemic>. [cit. 1.12.2020]
3. webové sídla parlamentov uvedené v texte